

On the first place among the priority levers of influence on the formation of social responsibility 62% of the experts have put the system of spiritual and moral education, family education. Generalization of obstacles becoming social responsibility of the state, society, business and the person identified low level of spiritual and moral culture of the ruling elite. Among the components of social responsibility, it was 63.3%, Ukrainian society - 51.3%, man - 52.5% of business - 30.4%. Motivation for the development of social responsibility in Ukraine are: the inevitability of punishment for violation of legal and moral norms, regardless of status (52.5%), reevaluation of values aimed at improving the internal culture, human rights, agreements, requirements (47.5%) consolidation of business, government, science of socially significant problems (43.7%). Social responsibility socioeconomic context requires the development of values such as honor, dignity, commitment, reliability, prevention of risks and hazards, increased spiritual and moral level of trust and the development of social partnership.

Keywords: *socioeconomics; social responsibility; modernization; public attitudes; values; spirituality; trust; people; business; government.*

REFERENCES

1. Zaloznova Yu. S. (2014), Socio-economic development of Ukraine in the context of global and national challenges, Institute of Industrial Economics, Kyiv, 336 p. (ukr).
2. Rykhter K. K., Pakhomova N. V. (2009), *Bulletin of St. Petersburg State University, Series 5, Economy*, Vol. 5, pp. 12-20 (rus).
3. Kanayeva O. A. (2010), *Bulletin of St. Petersburg State University, Series 5, Economy*, Vol. 5, pp. 25-33 (rus).
4. Deych M. Ye. Areas of corporate social responsibility in the context of socio-economic approach, available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39829/14Deich.pdf?sequence=1>.
5. Novikova O., Deych M., Pankova O. (2013), Diagnosis state and prospects of social responsibility in Ukraine (expert evaluation), NAN Ukrainy, Institute of Industrial Economics, Donetsk, 296 p. (ukr).
6. Deych M. Ye. (2014), The formation and development of multilevel system of social responsibility: administrative aspect, NAN Ukrainy, Institute of Industrial Economics, Donetsk, 352 p. (ukr).
7. Kolot A.M. [editor] (2012), Sustainability: Theory and Practice Development, KNEU, Kyiv, 501 p. (ukr).
8. Etzioni A. (2002), Socioeconomics: the next steps, available at: http://www.ecsoc.msses.ru/pdf/ecsoc_t3_nl.pdf.
9. Alesina A., Angeletos G.-M. (2005), Fairness and Redistribution, *American Economic Review*, Vol. 95, № 4, pp. 960-980 (engl).

© Залознова Юлія

Надійшла до редакції 09.01.2015

УДК 65.012.8: 338.246

КАРПЕНКО ОЛЬГА,

старший викладач кафедри економіки та підприємництва

Миколаївського міжрегіонального інституту розвитку людини Університету "Україна"

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

У статті проаналізовано конкурентоспроможність фермерських та одноосібних господарств населення в контексті складових економічної безпеки та здійснено комплексну оцінку економічної безпеки підприємництва в АПК. За нормативним значенням інтегрального показника економічна безпека підприємництва в АПК протягом досліджуваного періоду знаходиться на критичному рівні, тобто перебуває в стані абсолютної незахищеності від загроз, що є наслідком кризи та нестабільної державної політики в Україні. Така ситуація вимагає зусиль держави та суб'єктів господарювання для вживання дієвих заходів із підвищення рівня економічної безпеки підприємництва в АПК.

Ключові слова: *управління підприємством; економічна безпека підприємництва; ризики діяльності; оцінка економічної безпеки; конкурентоспроможність.*

Постановка проблеми. Процеси, які відбуваються в економіці України, спрямовані на реформування всього господарського механізму у зв'язку з його переорієнтацією на ринковий тип господарювання. У цій ситуації прагнення суб'єктів підприємництва в АПК стабільно та успішно розвиватися зіштовхується зі складністю оцінки рівня їхньої економічної безпеки або її цілковитою відсутністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комплексна оцінка економічної безпеки підприємництва в агропромисловому комплексі розроблена на підставі аналізу праць вітчизняних учених, серед яких О. Барановський, І. Бланк, О. Захаров, В. Забродський, В. Ортинський, Я. Жаліло, П. Козаченко, О. Бондаренко, О. Баженова, І. Шевченко П. Пригунов, В. Мунтян, М. Камлик, В. Гесць, М. Кизим, Т. Клебанова, О. Черняк,

С. Шкарлет та ін. Однак наразі існує багато питань, які недостатньо досліджені в наукових роботах. Це стосується, перш за все, відсутності методики комплексної оцінки економічної безпеки підприємства з урахуванням особливостей діяльності підприємств галузі. У зв'язку із цим особливої актуальності набувають дослідження щодо формування теоретичних основ оцінки системи економічної безпеки на підставі результатів оцінки реального стану підприємства в агропромисловому комплексі за допомогою системи показників.

Мета статті полягає в розробці комплексної оцінки економічної безпеки підприємства в агропромисловому комплексі.

Виклад основного матеріалу. В умовах сьогодення тривають дискусії щодо спектра функціональних складових економічної безпеки підприємства та складу оціночних критеріїв складових економічної безпеки. Для оцінки рівня економічної безпеки підприємства в АПК використаємо сучасний концепційний підхід та проведемо її за алгоритмом, який представлено на рис. 1.

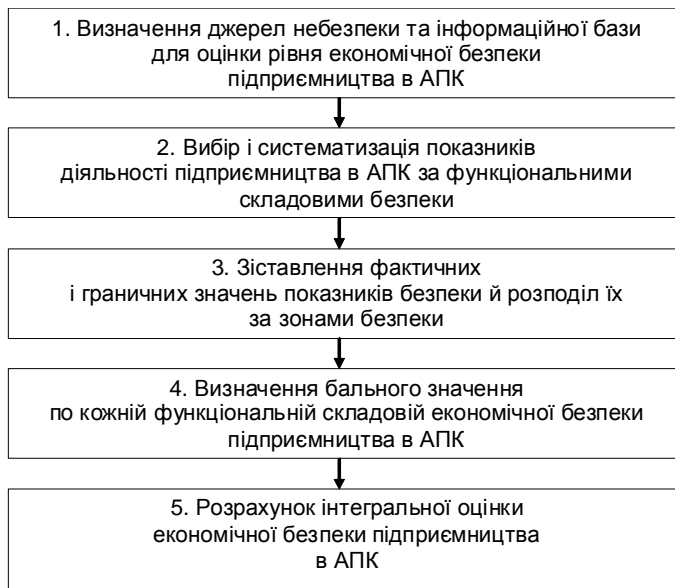

Рис. 1. Алгоритм оцінки рівня економічної безпеки підприємства в АПК.
Джерело: розробка автора.

З метою детальної оцінки стану економічної безпеки підприємства в АПК пропонується проводити групування показників за такими складовими безпеки, як фінансова, інтелектуальна, кадрова, техніко-технологічна та інформаційна [1, с. 139].

Кожна з наведених складових характеризується власним змістом, набором функціональних критеріїв і способами забезпечення.

Фінансова складова. Вона характеризує фінансову забезпеченість підприємства й показує, наскільки ефективно використовуються корпоративні ресурси. За окремими показниками фінансової безпеки підприємства в АПК протягом 2006-2012 рр. видно, що її рівень залишається низьким.

Серед позитивних моментів варто відмітити лише відношення дебіторської заборгованості підприємств до кредиторської, яке зросло з 0,67 у 2006 до 1,01 у 2013 р., і високі обсяги реалізації продукції (послуг).

У цілому ж підприємство в АПК як сектор економіки залишається нерентабельним. Ці показники засвідчують важливі характеристики загроз фінансовій безпеці підприємства в АПК.

Більшу ймовірність оцінки фінансової безпеки може забезпечити підхід, що дозволяє визначити ступінь фінансової безпеки підприємства. За ним визначають три загальновідомі показники, що характеризують фінансову складову економічної безпеки [6, с. 41]:

- $\pm E_c$ - надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів, необхідних для формування запасів і покриття витрат, пов'язаних із господарською діяльністю суб'єктів підприємства в АПК:

$$\pm E_c = E_c - Z, \quad (1)$$

де Z - сума запасів і витрат;

E_c - сума власних оборотних коштів суб'єктів підприємства в АПК;

- $\pm E_m$ - надлишок або нестача власних оборотних коштів, а також середньострокових і довгострокових кредитів і позик:

$$\pm E_m = (E_c + K_m) - Z, \quad (2)$$

де K_m - середньострокові й довгострокові кредити й позики;

- $\pm E_n$ - надлишок або нестача загальної величини оборотних коштів:

$$\pm E_n = (E_c + K_m + K_t) - Z, \quad (3)$$

де K_t - короткострокові кредити й позики.

Залежно від значень оцінних показників виділяють п'ять областей ризику. Їх можна зіставити з п'ятьма рівнями фінансової безпеки.

Абсолютна фінансова стабільність й абсолютна безпека, коли для функціонування суб'єктам підприємства достатньо власних оборотних коштів:

$$\pm E_c \geq 0, \pm E_m \geq 0, \pm E_n \geq 0. \quad (4)$$

Нормальна фінансова стабільність та нормальний рівень безпеки, коли суб'єкти господарювання практично обходяться власними джерелами формування запасів і покриття витрат:

$$\pm E_c \approx 0, \pm E_m \approx 0, \pm E_n \approx 0. \quad (5)$$

Нестійкий фінансовий стан та нестабільний рівень безпеки, коли суб'єктам господарювання недостатньо власних оборотних коштів і вони потребують середньострокових і довгострокових позик і кредитів:

$$\pm E_c < 0, \pm E_m \geq 0, \pm E_n \geq 0. \quad (6)$$

Критичний фінансовий стан та критичний рівень безпеки, коли суб'єкти підприємництва для фінансування своєї діяльності потребують короткострокових кредитів (крім середньострокових і довгострокових):

$$\pm E_c < 0, \pm E_m < 0, \pm E_n \geq 0. \quad (7)$$

Кризовий фінансовий стан та кризовий рівень безпеки, коли суб'єкти господарювання не в змозі забезпечити фінансування своєї діяльності ні власними, ні позиковими коштами, тобто перебувають на межі банкрутства:

$$\pm E_c < 0, \pm E_m < 0, \pm E_n < 0. \quad (8)$$

Результати розрахунків свідчать, що 2013 р. рівень фінансової безпеки підприємництва в АПК відноситься до 3 області ризику, а саме: "Нестійкий фінансовий стан та нестабільний рівень безпеки". Значення коефіцієнтів показників: $\pm E_c = -9089,0$; $\pm E_m = 13980,8$; $\pm E_n = 19209,5$. Проте наявне становище рівня фінансової безпеки підприємництва в АПК потребує від держави міцтєвих рішень і впровадження відповідних заходів щодо поліпшення ситуації.

Інтелектуальна складова. Ця складова відповідає за збереження та розвиток інтелектуального потенціалу підприємництва в АПК, тобто охорону сукупності прав на інтелектуальну власність, а також на використання накопичуваних знань і професійного досвіду працівників. Рівень інтелектуальної складової І. І. Нагорна [6] пропонує визначати за допомогою таких коефіцієнтів:

- коефіцієнт кваліфікації працівників ($K_{кв}$):

$$K_{кв} = \frac{\sum_{i=1}^n Y}{O}, \quad (9)$$

де $\sum_{i=1}^n Y$ - сукупна величина кваліфікаційно-освітнього рівня працівників;

O - загальна кількість працівників у підприємстві в АПК;

- інтелектуальноозброєність ($K_{іо}$):

$$K_{іо} = \frac{Він}{O}, \quad (10)$$

де $Він$ - вартість інтелектуальної власності, до якої можна віднести вартість винаходів, корисних моделей, промислових зразків, товарних знаків, знаків обслуговування, фірмового найменування, раціоналізаторських пропозицій, "ноу-хау" тощо.

Чим вище значення коефіцієнтів кваліфікації працівників, інтелектуальної озброєності від використання інтелектуальної власності, тим вищий рівень інтелектуальної безпеки підприємництва. Вона має чотири рівні: абсолютний, задовільний, незадовільний та критичний.

Результати розрахунків свідчать, що за період 2008-2013 рр. коефіцієнт кваліфікації робітників зріс із 0,085 до 0,095. Отже, за вказаний період рівень інтелектуальної безпеки за цим показником не змінився й відповідає задовільній безпеці.

Кадрова складова. Характеризує кадрову забезпеченість підприємництва в АПК.

Розрахунок рівня безпеки для кадрової складової характеризується такими показниками:

- коефіцієнт плинності кадрів ($K_{п}$):

$$K_{п} = \frac{\sum Ч_y}{O}, \quad (11)$$

де $Ч_y$ - кількість працівників, які були звільнені або скорочені за розрахунковий період.

- коефіцієнт фізичного старіння кадрів ($K_{в}$):

$$K_{в} = \frac{O_{в}}{O}, \quad (12)$$

де $O_{в}$ - кількість працівників похилого віку, які мають застарілі знання та кваліфікацію.

- фондоозброєність праці ($\Phi_{озб}$):

$$\Phi_{озб} = \frac{OЗ_{ср}}{Ч_{сс}} \text{ до зростання}, \quad (13)$$

де $OЗ_{ср}$ - середньорічна вартість основних засобів

підприємства, грн; $Ч_{сс}$ - середньспискова кількість працівників, осіб.

Чим нижче значення коефіцієнта плинності кадрів та коефіцієнта фізичного старіння кадрів і чим більша фондоозброєність праці, тим вищий рівень кадрової безпеки підприємництва. Вона має чотири рівні: абсолютний, задовільний, незадовільний та критичний.

Щодо коефіцієнта фізичного старіння кадрів, то протягом 2008-2013 рр. його рівень не змінився й відповідає задовільній безпеці (0,260 і 0,305 відповідно).

Результатом обрахування коефіцієнта фондоозброєності праці є позитивна динаміка, яка протягом 2008-2013 рр. показує зростання зазначеного показника із 62 у 2008 р. (незадовільна безпека) до 104,3 у 2013 р. (задовільна безпека).

Техніко-технологічна складова. Характеризує ступінь відповідності техніки та технології, які застосовуються в підприємстві в АПК, сучасним світовим аналогам щодо оптимізації витрат ресурсів. Пропонується використовувати нижченаведені показники, які характеризують технічний і технологічний потенціал суб'єктів господарювання (природно, з урахуванням економічних результатів їхньої діяльності):

- фондовіддача ($\Phi_{від}$):

$$\Phi_{від} = \frac{B}{OЗ_{ср}} \text{ до зростання}, \quad (14)$$

де B - чистий дохід суб'єктів підприємництва, грн;

- фондоозброєність праці ($\Phi_{озб}$) (формула 13);

- коефіцієнт зношення основних засобів ($K_{знош}$):

$$K_{знош} = \frac{B_{зн}}{OЗ_{ср}}, \text{ до } 50\%, \quad (15)$$

де $B_{зн}$ - вартість зношеності основних засобів за відповідний період, грн.

Чим вище значення наведених показників, тим вищий рівень техніко-технологічної безпеки підприємництва.

тва. Вона теж має чотири рівні: абсолютний, задовільний, незадовільний та критичний.

Результати розрахунків свідчать, що коефіцієнт фондодіддачі мав позитивну тенденцію до зростання й протягом 2008-2013 рр. збільшився на 9,2 пункта. У 2013 р. рівень зазначеного коефіцієнта становив 14,6. Найвищий рівень зазначеного показника спостерігався у 2011 р. і становив 35,8.

За аналізований період спостерігається тенденція до зменшення коефіцієнта зношування основних засобів. Так, у 2013 р. значення цього коефіцієнта було на рівні 63,3 %, що на 5,5 % менше, ніж у 2008 р. Проте такий рівень відповідає граничному значенню (< 50 %), що свідчить про незадовільний рівень техніко-технологічної безпеки.

Інформаційна складова. Рівень цієї складової економічної безпеки визначається продуктивністю інформації, коефіцієнтом інформаційної озброєності та коефіцієнтом захищеності інформації:

- продуктивність інформації (Π_{in}):

$$\Pi_{in} = \frac{\Pi_n}{B_{inf}}, \quad (16)$$

де Π_{in} - обсяг продукції, грн; B_{inf} - витрати на придбання інформаційних ресурсів, грн;

- коефіцієнт інформаційної озброєності ($K_{in.озб}$):

$$K_{in.озб} = \frac{B_{inf}}{Q_{cc}}, \geq 20\%, \quad (17)$$

де B_{inf} - витрати на придбання інформаційних ресурсів, грн;

- коефіцієнт захищеності інформації ($K_{з.in}$):

$$K_{з.in} = \frac{B_{з.in}}{B_{in}} 100\%, \leq 20\%, \quad (18)$$

де B_{in} - витрати підприємства на захист інформаційних ресурсів, грн.

Чим вище значення коефіцієнтів продуктивності інформації, інформаційної озброєності та захищеності інформації, тим вищий рівень інформаційної безпеки підприємництва. Вона має чотири рівні: абсолютний, задовільний, незадовільний та критичний.

Результати розрахунків свідчать, що протягом 2008-2013 рр. коефіцієнт продуктивності інформації має тенденцію до зменшення. Протягом указанного періоду його значення в абсолютній величині зменшилось на 0,52 п. й у 2013 р. склало 0,15, що відповідає рівню критичної безпеки. І хоча витрати суб'єктів господарювання на інформатизацію щороку збільшуються, основна їх частина витрачається на оплату послуг сторонніх підприємств у сфері інформатизації.

За вказаним алгоритмом оцінки рівня економічної безпеки підприємництва в АПК переводимо у відносні оцінки показники рівнів кожної зі складових економічної безпеки.

Наступним етапом оцінки рівня економічної безпеки підприємництва в АПК є розрахунок інтегрального показника за її окремими складовими.

Для цього згідно з проведеними розрахунками за допомогою аналітично-графічного методу було побудовано матрицю коефіцієнтів складових економічної безпеки підприємництва в АПК.

Завдяки здійсненим матричним перетворенням було встановлено значення інтегрованих індексів складових економічної безпеки підприємництва в АПК за період 2008-2013 рр.

Проаналізувати зміни в інтегральній оцінці економічної безпеки підприємництва за інтегрованими індексами її складових протягом 2008-2013 рр. зручно, накривши на одну площину багатокутники економічної безпеки за зазначеними роками (рис. 2).

У процесі аналізу рівня індексів складових економічної безпеки підприємництва в АПК нами було виявлено, що більшість показників фінансової, інтелектуальної, кадрової, техніко-технологічної та інформаційної безпеки не відповідають позитивним пороговим значенням, а їх динаміка свідчить про втрату сферою підприємництва в АПК наукового потенціалу, зниження попиту на продукцію, закріплення сировинної орієнтації. Очевидно, що інтелектуальна складова потребує впровадження ефективних механізмів підтримки інно-

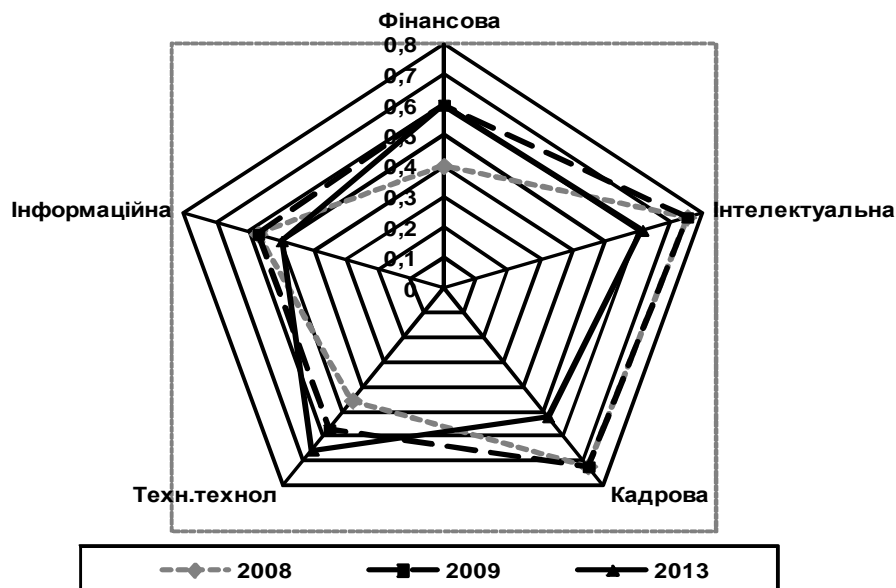

Рис. 2. Порівняння інтегральної оцінки економічної безпеки в розрізі її складових 2008, 2009, 2013 рр.
Джерело: розробка автора.

вацій на всіх етапах організації випуску продукції, що дозволить зробити вітчизняну продукцію конкурентоспроможною на світовому ринку. Збільшення бюджетного фінансування підприємництва забезпечить його стійкість. У цілому, якщо позитивні зрушення в підприємстві, пов'язані з нарощуванням обсягу виробництва, не супроводжуватимуться якісними змінами, рівень техніко-технологічної безпеки зазнає непрогнозованих коливань, що негативно відіб'ється на розвитку підприємства в АПК.

Крім того, згідно з методом проведення комплексної оцінки економічної безпеки підприємництва в АПК за допомогою формули Стерджеса було визначено чотири рівні економічної безпеки: критичний, низький, середній та високий.

Високому рівню відповідає значення інтегральної оцінки в діапазоні [0,96; 1] та показує, що економічна безпека підприємництва в АПК добре розвивається за кожною складовою й дозволяє за допомогою відповідних ресурсів ефективно розвивати наявний потенціал. Середній рівень з інтегральною оцінкою в інтервалі [0,9; 0,95] вказує на те, що відповідний критерій оцінки знаходиться в межах норми. Низький рівень визначається в інтервалі [0,83; 0,89] та свідчить про те, що економічна безпека незадовільна й спостерігається чітка тенденція до погіршення. Критичному рівню відповідає інтегральна оцінка в межах [0,7; 0,82], це найбільш небезпечний для економічної безпеки рівень, він означає, що діяльність суб'єктів підприємництва збиткова й близька до кризи.

За вищеописаними критеріями визначення рівнів економічної безпеки було визначено та проранжовано інтегральну оцінку економічної безпеки підприємництва в АПК за період 2008-2013 рр., зміну яких зручно аналізувати за динамічним рядом.

Так, загальна інтегральна оцінка економічної безпеки підприємництва в АПК протягом 2008-2013 рр. не перевищувала 0,98. Найвищий її показник сягав рівня 0,98 у 2009 р. і 2011 р., а найнижчий (0,78) - у 2008 р., 2010 р. та 2013 р. За нормативним значенням інтегрального показника економічна безпека підприємництва в АПК за звітний період знаходиться на критичному рівні, тобто перебуває в стані абсолютної незахищеності від загроз, що є наслідком кризи та нестабільної державної політики в Україні. Така ситуація вимагає зусиль держави та суб'єктів господарювання для дієвих заходів щодо підвищення рівня економічної безпеки підприємства в АПК.

Висновки

1. Забезпечення економічної безпеки підприємства в АПК в довгостроковій перспективі потребує сер-

Карпенко Ольга,

старший преподаватель кафедры экономики и предпринимательства

Николаевского межрегионального института развития человека Университета "Украина"

КОМПЛЕКСНАЯ ОЦЕНКА ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В АГРОПРОМЫШЛЕННОМ КОМПЛЕКСЕ

В статье проанализирована конкурентоспособность фермерских и единоличных хозяйств населения в контексте составляющих экономической безопасности, осуществлена комплексная оценка экономической безопасности предпринимательства в АПК. По нормативным значениям интегрального показателя экономической безопасности предпринимательства в АПК за исследуемый период находится на критическом уровне, то есть в состоянии абсолютной незащищенности от угроз, что является следствием кризиса и нестабильной государственной политики в Украине. Преодоление сложившейся ситуации требует усилий государства и субъектов хозяйствования для принятия действенных мер по повышению уровня экономической безопасности предпринимательства в АПК.

№ 1 (133) січень 2015 р.

йозних якісних змін у вітчизняній економічній системі. Тому перед усіма суб'єктами господарювання постає необхідність внутрішньої самооцінки та прогнозування можливих змін у стані їх економічної безпеки. Вихід України з економічної кризи можна забезпечити шляхом співвідношення проблеми економічної безпеки підприємства з проблемою національної безпеки підприємства, адже неналежний рівень економічної безпеки підприємства є основним чинником, який перешкоджає подальшому розвитку підприємства в АПК та досягненню його показників того рівня, що відповідає рівню розвинених держав.

2. У статті проаналізовано конкурентоспроможність фермерських та одноосібних господарств населення в контексті складових економічної безпеки та виконано комплексну оцінку економічної безпеки підприємства в АПК. Загальна інтегральна оцінка економічної безпеки підприємства в АПК протягом 2008-2013 рр. не перевищувала 0,98. Найвищий її показник сягав рівня 0,98 у 2009 р. і 2011 р., а найнижчий (0,78) - у 2008 р., 2010 р. та 2013 р.

3. За нормативним значенням інтегрального показника економічна безпека підприємства в АПК за звітний період знаходиться на критичному рівні, тобто перебуває в стані абсолютної незахищеності від загроз, що є наслідком кризи та нестабільної державної політики в Україні. Така ситуація вимагає зусиль держави та суб'єктів господарювання для дієвих заходів щодо підвищення рівня економічної безпеки підприємства в АПК.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борисовський Д. В. Ефективність державної фінансової підтримки фермерських господарств [Електронний ресурс] / Д. В. Борисовський. - Режим доступу: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_149/17.pdf.
2. Діяльність малих підприємств за 2008 рік : стат. зб. / Держкомстат України. - К. : Вид-во "Консультант", 2009. - 167 с.
3. Діяльність малих підприємств за 2009 рік : стат. зб. / Держкомстат України. - К. : Вид-во "Консультант", 2010. - 185 с.
4. Діяльність малих підприємств за 2010 рік : стат. зб. / Держстат України. - К. : Вид-во "Консультант", 2011. - 204 с.
5. Діяльність малих підприємств за 2011 рік : стат. зб. / Держстат України. - К. : Вид-во "Консультант", 2012. - 190 с.
6. Діяльність малих підприємств за 2012 рік : стат. зб. / Держкомстат України. - К. : Вид-во "Консультант", 2013. - 162 с.
7. Діяльність малих підприємств за 2013 рік : стат. зб. / Держкомстат України. - К. : Вид-во "Консультант", 2014. - 180 с.

Ключевые слова: *управление предприятием; экономическая безопасность предпринимательства; риски деятельности; оценка экономической безопасности; конкурентоспособность.*

Карпенко Ольга,

Senior Lecturer of the Economics and Entrepreneurship Department of Mykolaiv Interregional Human Development Institute "Ukraine"

COMPREHENSIVE ECONOMIC SAFETY EVALUATION OF ENTREPRENEURSHIP IN THE AGROINDUSTRIAL COMPLEX

The article analyzes the competitiveness of farms and individual farms of the population in the context of the components of economic security and carried out a comprehensive assessment of the economic security of entrepreneurship in agriculture.

Theoretical foundations assessment of economic security on the basis of assessment of the real state of entrepreneurship in agriculture through a system of indicators. According to the above described criteria for determining levels of economic security were identified and ranged integrated assessment of economic security business in agribusiness during the study period, which is convenient to analyze the change for a number of dynamic.

According to the standard value of the integral indicators of economic security of entrepreneurship in the agricultural sector in during the study period is at a critical level, that is in a state of absolute vulnerability to threats, is a consequence of the crisis and the unstable state policy in Ukraine. This situation requires the efforts of state and business entities for effective measures to improve the economic security of entrepreneurship in agriculture.

Keywords: *enterprise management; economic security business; operational risks; assessment of economic security; competitiveness.*

REFERENCES

1. Borysovskiy D., The effectiveness of state financial support for farmers, available at: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_149/17.pdf (ukr).
2. The activities of small businesses in 2008: stat. Coll. (2009), *State Statistics Committee of Ukraine*, Kyiv, 167 p. (ukr).
3. Activity of small businesses in 2009: stat. Coll. (2010), *State Statistics Committee of Ukraine*, Kyiv, 185 p. (ukr).
4. The activities of small businesses in 2010: stat. Coll. (2011), *State Statistics Service of Ukraine*, Kyiv, 204 p. (ukr).
5. Activities of small businesses in 2011: stat. Coll. (2012), *State Statistics Service of Ukraine*, Kyiv, 190 p. (ukr).
6. Activities of small enterprises by 2012: stat. Coll. (2013), *State Statistics Committee of Ukraine*, Kyiv, 162 p. (ukr).
7. Activities of small enterprises 2013 year: stat. Coll. (2014), *State Statistics Committee of Ukraine*, Kyiv, 180 p. (ukr).

© Карпенко Ольга

Надійшла до редакції 13.01.2015

УДК 005.22:658.115.31

ЛЯШОК ЯРОСЛАВ,

кандидат технічних наук, директор Красноармійського індустріального інституту Донецького національного технічного університету

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗБАЛАНСОВАНИМ РОЗВИТКОМ СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ НА МІКРОРІВНІ

У статті досліджена залежність тарифоутворювальних витрат від різних факторів, у тому числі від курсу валют та фактора часу, побудовані моделі динаміки, що складають комплекс моделей інформаційного забезпечення. Такий комплекс моделей пропонується використовувати з метою побудови прогнозів тарифоутворюючих витрат у процесі прийняття управлінських рішень у рамках управління витратами й тарифами.

Ключові слова: *тарифоутворювальні витрати; прогнозування; модель динаміки; трендові моделі; сезонність.*

Постановка проблеми і стан її вирішення. Реформування сфери житлово-комунального господарства як бази для формування системи підтримки життєдіяль-

ності населення (ПЖН), задеклароване програмою реформування й розвитку житлово-комунального господарства (ЖКГ) на 2009-2014 р. [1], опирається на три